

Αξιολόγηση 360° του πρωτοκόλλου ενισχυμένης ανάρρωσης μετά από χειρουργείο (ERAS) στην παγκρεατική χειρουργική – Πρώιμη εμπειρία από ερευνητική ομάδα στην Κεντρική Ελλάδα.

Μεζίλης Ελευθέριος¹, Λιοτήρη Δέσποινα², Μπέης Νικόλαος³, Διαμαντής Αλέξανδρος⁴ Συμεωνίδης Δημήτρης⁵, Ζαχαρούλης Δημήτρης⁶

¹ Φοιτητής Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ²Αναισθησιολόγος, ³Ιασώ Θεσσαλίας, ⁴Ειδικευόμενος χειρουργικής, ΠΓΝΛ,

⁵Εντεταλμένος Διδάσκων, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ⁶Επίκουρος καθηγητής Χειρουργικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

⁶ Καθηγητής χειρουργικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΣΚΟΠΟΣ

Υιοθετήσαμε μια πολυπαραγοντική προσέγγιση για την αξιολόγηση ενός τοπικού πρωτοκόλλου ενισχυμένης ανάρρωσης μετά από χειρουργείο (ERAS) για τη περιεγχειρητική διαχείριση ασθενών που υποβάλλονται σε χειρουργική επέμβαση στο πάγκρεας.

Ο σκοπός της μελέτης είναι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του τοπικού πρωτοκόλλου ERAS σε ασθενείς με παγκρεατικές επεμβάσεις, παρέχοντας δεδομένα για τη βελτιστοποίηση της περιεγχειρητικής φροντίδας.

ΜΕΘΟΔΟΙ

Πρόκειται για μελέτη αξιολόγησης υπηρεσιών υγείας που περιέλαβε 40 ασθενείς υποβαλλόμενους σε προγραμματισμένη ανοικτή παγκρεατική επέμβαση, στο πλαίσιο εφαρμογής πρωτοκόλλου ERAS, σε ογκολογικό κέντρο υψηλού φόρτου στην Κεντρική Ελλάδα. Κατά την έξοδό τους από το νοσοκομείο, οι ασθενείς συμπλήρωσαν ανώνυμο ερωτηματολόγιο που αποτυπώνει την εμπειρία και τις απόψεις τους σχετικά με τη φροντίδα που έλαβαν. Παράλληλα, συλλέχθηκαν δεδομένα μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου από τους επαγγελματίες υγείας που συμμετέχουν στη διαχείριση των ασθενών, όπως χειρουργούς, αναισθησιολόγους, νοσηλευτές και φυσικοθεραπευτές.

Εικόνα 1: Ερωτηματολόγιο Ασθενών.

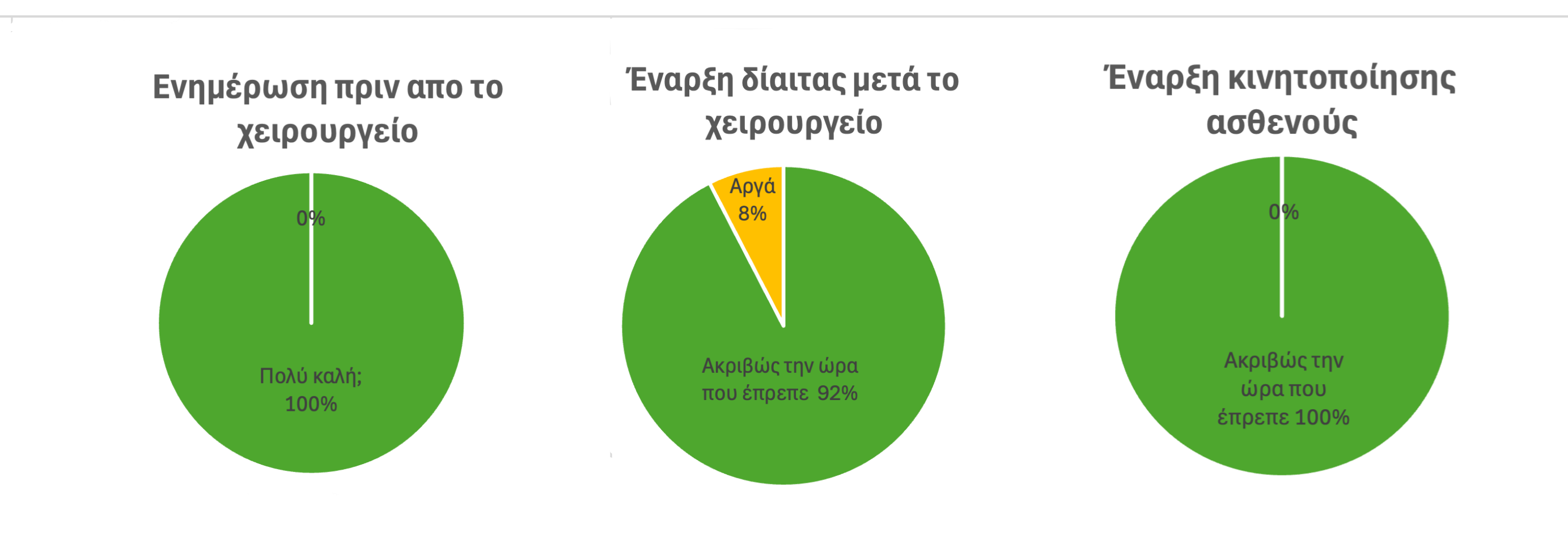
ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ Κ. ΖΑΧΑΡΟΥΛΗ		Δ. ΖΑΧΑΡΟΥΛΗΣ, Δ. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ, Ν. ΜΠΕΗΣ, Δ. ΛΙΟΤΗΡΗ							
ΑΝΩΝΥΜΗ ΦΟΡΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΠΟ ΑΣΘΕΝΕΙΣ									
1. <u>Ενημέρωση πριν από το χειρουργείο</u>									
Πόσο καλή ήταν η ενημέρωσή από το χειρουργό?									
Πολύ καλή	Αρκετά καλή	Καλή	Φτωχή	Πολύ φτωχή					
Πόσο καλή ήταν η ενημέρωσή από τον αναισθησιολόγο?									
Πολύ καλή	Αρκετά καλή	Καλή	Φτωχή	Πολύ φτωχή					
2. <u>Ιατρική περίθαλψη</u>									
Από το 1 ως το 10 πόσο καλή ήταν η εμπειρία σας στο χειρουργείο?									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Από το 1 ως το 10 πόσο καλή ήταν η εμπειρία σας με την αναισθησία?									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Από το 1 ως το 10 πόσο καλή ήταν η εμπειρία σας στη χειρουργική κλινική?									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. <u>Πόνος</u>									
Από το 1 ως το 10 πόσο πολύ πονέσατε μετά το χειρουργείο?									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Από το 1 ως το 10 πόσο καλά πιστεύετε ότι διαχειριστήκαμε τον πόνο μετά το χειρουργείο;									
Φτωχή διαχείριση	Επαρκής διαχείριση			Πολύ καλή διαχείριση					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. <u>Δίαιτα</u>									
Είχατε καθόλου ναυτία ή κάνατε εμετό μετά το χειρουργείο?				ΝΑΙ	ΟΧΙ				
Όταν σας είπαμε ότι επιτρέπεται να αρχίσετε να πίνετε νερό και να τρώτε μετά το χειρουργείο θεωρείτε ότι ήταν:									
Πολύ νωρίς	Αρκετά νωρίς	Ακριβώς την ώρα που έπρεπε	Αργά	Πολύ αργά					
5. <u>Καταποίνηση</u>									
Όταν σας είπαμε ότι επιτρέπεται να σηκωθείτε από το κρεβάτι και να περπατήσετε μετά το χειρουργείο θεωρείτε ότι ήταν:									
Πολύ νωρίς	Αρκετά νωρίς	Ακριβώς την ώρα που έπρεπε	Αργά	Πολύ αργά					
Ευχαριστούμε πολύ! Η γνώμη σας μετράει!				1					
ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ Κ. ΖΑΧΑΡΟΥΛΗ		Δ. ΖΑΧΑΡΟΥΛΗΣ, Δ. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ, Ν. ΜΠΕΗΣ, Δ. ΛΙΟΤΗΡΗ							
ΑΝΩΝΥΜΗ ΦΟΡΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΠΟ ΑΣΘΕΝΕΙΣ									
6. <u>Συνολική εμπειρία</u>									
Πως αισθάνεστε για τη συνολική εμπειρία σας σχετικά με τη φροντίδα που λάβατε; (κυκλώστε ότι σας αντιπροσωπεύει πιο πολύ)									
Καλά ενημερωμένος	Είχα καλή υποστήριξη	Προετοιμασμένος	Είχα τον έλεγχο	Σίγουρος					
Χαρούμενος	Εκτός ελέγχου	Αγχωμένος	Σε σύγχυση	Απροετοιμαστος					
		Απογοητευμένος	Χωρίς υποστήριξη						
7. <u>Παρατηρήσεις</u>									
Σκεφτείτε τη συνολική εμπειρία που είχατε στο χειρουργείο και στην κλινική και πείτε μας: Τι θα θέλατε να έχει γίνει διαφορετικά?									
Τι δε σας άρεσε?									
Τι σας άρεσε πολύ?									
8. <u>Συστάσεις</u>									
Αν κάποιος από τους συγγενείς σας έπρεπε να χειρουργηθεί θα του προτεινάτε την ομάδα μας? ΝΑΙ ΟΧΙ									
9. <u>Συνολική ικανοποίηση</u>									
Πόσο ικανοποιημένοι είστε γενικά με τη φροντίδα που λάβατε από την ομάδα μας?									
Πολύ	Αρκετά	Ικανοποιημένοι	Λίγο	Καθόλου					
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
10. <u>Εξιτήριο</u>									
Πόσο ικανοποιημένοι είστε με τις οδηγίες που λάβατε με το εξιτήριο?									
Πολύ	Αρκετά	Ικανοποιημένοι	Λίγο	Καθόλου					
10	9	8	7	6	5	4	3	2	
Ευχαριστούμε πολύ! Η γνώμη σας μετράει!				2					

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Συνολικά, 40 ασθενείς και 12 επαγγελματίες υγείας συμμετείχαν.

Οι ασθενείς ανέφεραν μέσο όρο ικανοποίησης 9.9/10, με 100% να βαθμολογεί την ενημέρωση από χειρουργό και αναισθησιολόγο ως “Πολύ Καλή”, το 92.5% να θεωρεί την έναρξη δίαιτας έγκαιρη και το 100% εξέφρασε ικανοποίηση για κινητοποίηση και οδηγίες εξιτηρίου.

Εικόνα 2: Αξιολόγηση Ενημέρωσης, Έναρξης Δίαιτας και Κινητοποίησης Ασθενών.

Από την άλλη πλευρά του προσωπικού, το 25% γνώριζε τον ρόλο των ERAS ενώ το 100% του προσωπικού έκρινε την εφαρμογή ERAS “πολύ σημαντική”, με 75% να την θεωρεί επιτυχημένη, ενώ το 58% ανέδειξε την ανεπαρκή εκπαίδευση ως κύριο εμπόδιο.

Εικόνα 3: Κύρια Εμπόδια στην Εφαρμογή του ERAS.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εφαρμογή των πρωτοκόλλων ERAS στην παγκρεατική χειρουργική συσχετίστηκε με υψηλή ικανοποίηση ασθενών, ιδιαίτερα στην ενημέρωση, έναρξη κινητοποίησης και δίαιτας. Από την άλλη πλευρά το προσωπικό αναγνωρίζει την σημασία του και την αποτελεσματικότητα αλλά παράγοντες όπως η ανεπαρκής εκπαίδευση αποτελούν εμπόδια στην εφαρμογή τους. Τέλος η οργανωμένη και συνεχής εκπαίδευση της ομάδας υγείας, σε συνδυασμό με την τακτική αξιολόγηση από τους ασθενείς, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη βελτιστοποίηση και την καθιέρωση του ERAS στην καθημερινή κλινική πρακτική.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Melloul E, Lassen K, Roulin D, Grass F, Perinel J, Adham M, Wellge EB, Kunzler F, Besselink MG, Asbun H, Scott MJ, Dejong CHC, Vrochides D, Aloia T, Izbicki JR, Demartines N. Guidelines for Perioperative Care for Pancreatoduodenectomy: Enhanced Recovery After Surgery (ERAS) Recommendations 2019. World J Surg. 2020 Jul;44(7):2056-2084. doi: 10.1007/s00268-020-05462-w. PMID: 32161987.

Liotiri D, Diamantis A, Paraskeva I, Brotis A, Symeonidis D, Arnaoutoglou E, Zacharoulis D. The Role of Enhanced Recovery after Surgery in Pancreaticoduodenectomy: A Systematic Review and Meta-Analysis. Eur Surg Res. 2024;65(1):95-115. doi: 10.1159/000539785. Epub 2024 Jul 16. PMID: 39008960.

ERAS Society (2025). Guidelines. Available at: <https://erassociety.org/guidelines/>.

Στοιχεία Επικοινωνίας

mezlef@outlook.com